Natalija Mihelčić
Pokrajinski muzej Kočevje

PEDAGOŠKI PROGRAMI U POKRAJINSKOM MUZEJU KOČEVJE

Kratak opis Pokrajinskog muzeja Kočevje i njegove djelatnosti

Pokrajinski muzej Kočevje se nalazi u pravcu sjeveroistoka od mjesta Kočevje, kilometar udaljen od samog središta. U prošlosti je sadašnja lokacija muzeja bila prazna i nenaseljena, pa je to dobro došlo za izgradnju kulturnog doma. Muzej ima svoje prostore u Šeškovom domu, koji je bio sagrađen 1938. godine. Najprije je to bio Sokolski dom, namijenjen društvu za tjelovježbu zvanom Kočevski Sokoli i bio je središte odgojno-tjelesne kulture na području Kočevja. Nacrti bivšeg Sokolskog doma razotkrivaju da je bio sagrađen zbog potrebe društva za prostorima za tjelesne vježbe. Ima tri dvorane, od kojih je jedna velika dvorana, u kojoj je bila glavna vježbaonica. Ostale dvije postrane dvorane bile su upotrebljavane za proslave i važne događaje.

Od 1941. do 1943. godine Talijani su upotrebljavali bivši Sokolski dom kao kinodvoranu i spremište oružja. Od siječnja do travnja 1943. godine u velikoj dvorani Sokolskog (danas Šeškovog) doma bilo je zasjedanje sabora slovenskih zastupnika. Za to zasjedanje dvorana je bila lijepo ukrašena i uređena, posebno natpisima i parolama. Natpisi i parole bili su oštećeni tijekom Drugoga svjetskog rata, kada su Nijemci zauzeli i okupirali mjesto Kočevje krajem listopada 1943. Pretežno neoštećen je ostao natpis iznad pozornice: ‘’Narod će si sudbinu pisati sam!’’.

Slika 1: *Otvorenje Sokolskog (danas Šeškovog) doma*, 1938., Pokrajinski muzej Kočevje

Poslije rata Sokolski je dom postao vlasništvom Tjelesnog društva Mirka Bračiča, koje je započelo obnovu jako oštećene zgrade. Obnova je počela 1. rujna i završila 30. studenoga 1946. Zgradu su obnavljali njemački ratni zarobljenici. Posljednja etapa ob-

nove završena je 9. svibnja 1947. Te je godine Sokolski dom preimenovan u Šeškov dom – po narodnom heroju Jožetu Šešku.

Na Šeškovom domu kasnije su još bili izvođeni veliki radovi obnove sve do 90-ih godina 20. stoljeća. Općina Kočevje ovaj je objekt proglasila kulturnim i povijesnim spomenikom krajem 1988. godine. Danas je u njemu smješten Pokrajinski muzej Kočevje, koji se u ove prostore uselio 60-ih godina prošlog stoljeća.

Pokrajinski muzej Kočevje ima četiri velike zbirke: povijesnu, arheološku, povijesnoumjetničku i etnološku. Svaka je zbirka pravi biser povijesti i identiteta cjelovitog lokalnog područja kočevske općine. Ne samo da su zbirke vrlo opsežne, nego nam mnogo govore i o ljudskim životima, njihovom djelovanju, politici i mnogočemu drugom. S tako bogatom kulturnom baštinom kočevskog područja i svih zbirki, Pokrajinski muzej Kočevje imao je već vrlo mnogo postava. Do danas je u muzeju bilo 47 izložbenih postava. Sada su u Šeškovom domu 3 stalna postava: *Božidar Jakac: Crteži*; *Kočevska: Izgubljena kulturna baština kočevskih Nijemaca* i postav *Narod će si sudbinu pisati sam! – Slovenija od ideje do države*. U pripremi je postav o Kočevskim Sokolovima.

Kroz sve ove protekle godine djelatnici u Pokrajinskom muzeju Kočevje poklanjaju također veliku pozornost i pedagoškim programima za djecu, učenike i studente. Pedagoški programi obuhvaćaju različite djelatnosti vezane uz muzej i lokalnu povijest. Nekoliko djelatnosti sadržava i programe koji se odnose na povijest izvan lokalne regije. Svaki pedagoški program prilagođen je starosti djece i njihovim sposobnostima shvaćanja i rada.

Pedagoški programi nude sljedeće djelatnosti:

- **muzejski školski sat:** muzejski školski sat namijenjen je predškolskoj djeci, učenicima osnovnih škola i učenicima srednjih škola. Sat se planira prema školskim nastavnim programima i uključuje sljedeće teme: *Što je muzej?, Od jame do velikoga grada, Mjesto Kočevje, Naseljenje Kočevske, Život nekada, Domaći obrti, Po tragovima rudarenja, Gradovi na Kočevskem, Preseljenje kočevskih Nijemaca, Sudbina Kočevske poslije Drugoga svjetskog rata, Narod će si sudbinu pisati sam.* Moguće je da se učitelj dogovori s kustosicom o željenoj temi muzejskog školskog sata.
- **vodstvo po postavima:** uključuje vodstvo kustosice/vodiča po postavima u muzeju i stručno prenošenje informacija publici. Također je vođenje prilagođeno starosnim skupinama, uključujući djecu i odrasle s posebnim potrebama. Po želji posjetitelja može se izvesti i vodstvo po mjestu Kočevje i njegovoj bližoj okolici.
- **muzejske priredbe:** odnosi se na stručno predavanje s dijapozitivima i multimedijom, projekcijama dokumentarnih i igranih filmovima. U muzeju se mogu predstaviti i knjižne publikacije, seminarski i diplomski radovi te magistarski i doktorski radovi. Svako ljeto se održavaju još *Dani otvorenih vrata* i *Dan rudara*.

- **kulturni dani:** ovisno o prethodnom dogovoru, može se izvesti sat predavanja ili vodstvo po izložbama, čak je moguće izvesti sat i na željenu temu posjetitelja.
- **muzejske radionice:** obuhvaćaju različite djelatnosti, koje djecu upoznaju s različitim područjima života čovjeka, motiviraju ih da pokušaju izraditi proizvod vezan za izabranu temu. Djeca se pomoću dijapozitiva, videoprojekcija i muzealija upoznaju s problemima, prepoznaju muzejske eksponate, režu ih, crtaju, lijepe i oblikuju iz različitog materijala. Djeca dobivaju neko znanje i razvijaju svijest o lokalnoj povijesti. Također razvijaju i manualne vještine. Radionice se mogu izvesti u kombinaciji s muzejskim školskim satovima.
- **obvezne izborne tematike:** u suradnji sa Zavodom Republike Slovenije za školstvo za učenike srednjih škola pripremili smo različite programe obveznih izbornih tematika. Programi se oslanjaju na aktivnu suradnju učenika. Izvodi se po 4 sata dnevno i traju od 3 do 4 dana.
- **ljetni praznici u muzeju:** izvedba radionica za vrijeme školskih praznika je u zimskom i proljetnom razdoblju. Osnovane su za predškolsku i osnovnoškolsku djecu. Tema je proizvoljna.

Dječje radionice u proljeće 2008.

Krajem proljeća 2008. godine u Pokrajinskom muzeju Kočevje odlučili smo pripremiti dječje radionice na tri različite teme. Teme su bile izabrane na osnovi dječjeg zanimanja za takvu vrstu radionice, prema prijašnjem zanimanju i željama djece da rade nešto u svezi proljetnih radova. Svrha radionica je bila da djeca pokušaju sama izraditi nešto opipljivo i zanimljivo, a pritom razvijaju svoje manualne sposobnosti. Također smo im željeli pružiti mogućnost da vrijeme prije početka nove školske godine provedu u muzeju. Radionice smo prilagodili za djecu od 7. do 10. godine starosti.

S idejama za dječje radionice nije bilo problema. Brzo je bilo odabrano što će djeca raditi na radionicama. Trebalo je najprije napraviti teoretski dio. Izabrali smo glavnu temu svake radionice i pripremili obavijest o radionicama, koja je bila iznesena u javnost.

Sada je trebalo još samo napraviti praktični dio radionice i organizirati je. Praktična izvedba pripala je Nataliji Mihelčić, koja se pobrinula najprije za sakupljanje svega materijala potrebnog za radionice. Priprema radionica je bila vrlo brza. Za dječju radionicu bio je predviđen prostor predavaonice u Šeškovom domu.

Radionice su se održavale svakog drugog dana posljednjeg tjedna u kolovozu. Početak radionice bio je u 9 sati, a završetak u 11 sati. Raspored je bio sljedeći:

25. 8. 2008. – *Stare kočevarske igre*

27. 8. 2008. – *Izrada glazbenih instrumenata*

29. 8. 2008. – *Proljeće na drvu*

Ukupno se na sve tri dječje radionice odazvalo 25 djece. Od toga je na prvoj radionici bilo prisutnih petoro djece, na drugoj osmero, a na trećoj radionici bilo je dvanaestoro djece. Stoga možemo reći da je bilo veliko zanimanje za posljednju radionicu

zbog velike znatiželje i zanimanja. Nešto manje zanimanje bilo je za drugu radionicu, gdje su se izrađivali glazbeni instrumenti, a najmanje je bilo na prvoj radionici. To možemo komentirati tako da je bilo očekivano da će na prvoj radionici biti najmanje djece, jer je praksa ponekad već bila takva.

Sa sudjelovanjem djece bili smo jako zadovoljni, što se pokazalo opravdanim i nadalje, jer su sljedeće dječje radionice također bile dobro posjećene.

Kratak opis svake dječje radionice

Ponedeljak, 25. 8. 2008.
Naslov dječje radionice: *Stare kočevarske igre*

Prva je dječja radionica bila najslabije posjećena, ali je dugo ostala u sjećanju djece. Stare kočevarske igre bile su predstavljene tako da su se djeca najprije upoznala s pravilima igre, a tek onda su se počela igrati.

Najprije su se upoznali s torbarskom igrom, zvanom *Fiks niks*. To je stara kočevarska igra, pri kojoj igrač vuče po tri kuglice s brojevima iz vrećice. Prije igre se postavi oklada između igrača i njegovog protivnika (torbara). Ako je zbroj sva tri broja na kuglicama manji od 100, onda pobijedi igrač. U suprotnom slučaju pobijedi torbar. Igra je ustvari igra na sreću, kojom su torbari zabavljali ljude na trgovima i mjestima u 15. i 16. stoljeću.

Ostale igre su se zvale *Anđeo, anđeo* i *Anđeo i vrag*. Posljednje dvije igre nisu privukle toliku pozornost kao prva igra, jer su im već bile poznate, tako da je njihovo igranje trajalo kraće nego prva igra.

Nakon igara slijedio je drugi dio radionice, kad su se djeca upoznavala sa starim jezikom kočevarskih Nijemaca. To je bila stara *kočevščina*. Kako bi saznali kakav je to bio jezik, slušali su stare kočevarske pjesme sa CD-a. Onda su pomoću igre slaganja riječi pjesama na pano naučili prevedenu verziju stare pjesme. Dječju radionicu zaključili smo toplim napitkom i slatkišima.

Slika 2: *Stara kočevarska igra ''Fiks niks"*, foto Natalija Mihelčić, 2008., Pokrajinski muzej Kočevje

Srijeda, 27. 8. 2008.
Naslov dječje radionice: *Izrada glazbenih instrumenata*

Druga radionica bila je već bolje posjećena. Na nju se odazvalo osmero djece. Velika raznolikost izrade glazbenih instrumenata privukla je njihovu pažnju. Djeca su se najviše zainteresirala za izradu velikog

bata i zvjezdaste čegrtaljke Među glazbenim instrumentima bilo je i klasičnih čegrtaljki i bubnjeva. Pred kraj radionice djeca su na svojim instrumentima zajedno zasvirala različite dječje pjesmice. I ova je radionica završena slatkišima i toplim napitkom.

Petak, 29. 8. 2008.
Naslov dječje radionice: *Proljeće na drvu*

Posljednja radionica bila je najviše posjećena. Skupilo se dvanaestoro djece koja nisu slutila što će raditi na posljednjoj radionici tog tjedna. Svaki od njih je dobio komad drva, na koji je nacrtao što je želio. Izbor boja bio je različit, tako da su nastale različite kompozicije crteža. Svoje radove djeca su odnijela kući. Ponovno je nakon radionice slijedilo druženje.

Slika 3: *Izrada lijepih slika na drvu*, foto Natalija Mihelčić, 2008., Pokrajinski muzej Kočevje

Sažetak ostalih djelatnosti u Pokrajinskom muzeju Kočevje

Opća statistika o posjetima i djelatnostima u Pokrajinskom muzeju Kočevje

Tijekom 2008. godine pripremili smo i druge djelatnosti za djecu različite dobi i učenike osnovnih i srednjih škola. Odaziv na sve te djelatnosti bio je vrlo pozitivan i zadovoljavajući. Naime, s obzirom na prošle godine rada na pedagoškom području u muzeju, moramo reći da je posjet djece – posebno djece iz osnovnih škola, nešto manje učenika srednjih škola, vrlo dobar. Prema statističkim podacima o posjetu studenata u Pokrajinskom muzeju Kočevje, mora se reći da je taj broj manji. Mogući razlog tomu je odsutnost studenata tijekom većeg dijela godine. Treba napomenuti da se taj broj odnosi najviše na posjete radi izvršavanja nekog zadatka koji se odnosi na rad u muzeju ili radi traganja za podacima koji se mogu dobiti samo u muzeju ili u nekoj drugoj kulturnoj ustanovi.

U toj godini imali smo vrlo različit broj posjetitelja pedagoških djelatnosti u odnosu na prošle godine. Ukupni broj posjetitelja pedagoških djelatnosti u Pokrajinskom muzeju Kočevje u 2008. godini bio je 772, od toga je bio 631 posjetitelj na muzejskim školskim satovima i 141 posjetitelj na muzejskim radionicama. Naravno, najviše posjetitelja bilo je među djecom. Muzejske školske satove posjetilo je 606 djece, a radionice 126 djece. Od toga je na muzejskim školskim satovima bilo 25 učenika srednjih škola, a na radionicama bilo je 15 odraslih. U toj statistici nisu obuhvaćeni posjeti odnosno

vođenja po postavima u muzeju, samo pedagoške djelatnosti koje se odnose na dječje radionice i muzejske školske satove.

Godišnje muzej posjeti oko 1500 posjetitelja, uključujući i posjetitelje na svim radionicama i drugim djelatnostima koje muzej svake godine izvodi u sklopu svojeg djelovanja. U prvoj polovini godine pedagoške djelatnosti posjetilo je oko 375 djece, a ostatak se odnosi na djecu koja su posjetila muzej u drugoj polovini godine. Tako prema tim podacima možemo reći da je Pokrajinski muzej Kočevje, u odnosu na svoje malo zaleđe i zatvorenost područja, veoma dobro posjećen.

Najviše su posjećeni stalni postavi *Kočevska: Izgubljena kulturna baština kočevskih Nijemaca* i postav *Narod će si sudbinu pisati sam! – Slovenija od ideje do države*, a nešto manje je posjećen postav *Božidar Jakac. Crteži.* Također se učitelji u osnovnim i srednjim školama često odlučuju, da sa svojim učenicima posjete postav o kočevskim Nijemcima. U tu svrhu dovedu svoje učenike da najprije posjete muzejski školski sat na tu temu, onda ih odvedu još na razgledanje stalnog postava. Po želji učitelja djelatnici Pokrajinskog muzeja Kočevje pripreme i druge muzejske školske sate, sukladno tomu što hoće učitelj, prema školskom planu, da se obradi na tom satu u muzeju. Slično je i kad posjetitelji izraze želju čuti neki poseban segment o povijesti našeg kraja ili okolice. Može se pripremiti i vođenje po postavima s naglaskom na nekom segmentu iz lokalne povijesti.

U prostorima Pokrajinskog muzeja Kočevje bile su postavljene i povremene izložbe, koje su bile također vrlo dobro posjećene. U Šeškovom domu gostovala je povremena izložba o *Gradskoj glazbi Kočevje 1927 – 2007.*, a nakon toga izložba o 150. obljetnici školstva u Kostelu 1858. – 2008. Obje izložbe su dobro posjećene.

Posebno događanje, koje Pokrajinski muzej Kočevje pripremi svake godine, bilo je *Druženje rudara* 2. srpnja 2008. U tu svrhu muzej se svake godine potrudi da pošalje pozivnice svima još živim rudarima s kočevskog područja koji su radili u rudniku smeđeg ugljena Kočevje. Za taj događaj pripremi se kratka prezentacija o prošlosti rudnika, a onda slijedi međusobno druženje s rudarima. Događaj je vrlo zanimljiv i poučan, jer rudari veoma lijepo znaju pričati priče o svojim životima u rudniku i izvan njega i ostvariti pravo ugodno druženje.

Druge pedagoške djelatnosti u Pokrajinskom muzeju Kočevje

Pokrajinski muzej Kočevje je tijekom 2008. godine pripremio još nekoliko dječjih radionica i muzejskih školskih sati. Naime, najzanimljivije dječje radionice bile su u mjesecu listopadu, kada su djeca napravila patuljke od sjena te male životinje od plodova.

Drugi muzejski školski sati također su bili dobro posjećeni. Na njima je bilo najviše osnovnoškolske djece, a posebna je bila radionica s djecom s posebnim potrebama. Ta radionica je bila izvedena na dan ‘’otvorenih vrata’’ muzeja, koji muzej pripremi barem tri puta godišnje. Radionica s djecom s posebnim potrebama bila je u mjesecu prosincu, a izvedena je u velikoj dvorani Šeškovog doma. Uz pomoć svojih odgojiteljica i kustosice djeca su izrađivala novogodišnje vrećice za darove. Sav materijal potreban za radionicu pripremila je kustosica i pokazala im kako će izraditi vrećicu.

Djeca su bila oduševljena radionicom, tako da su svoje vrećice odnijeli kući i pokazali ih svojim roditeljima.

U sklopu dana ‘’otvorenih vrata’’ muzeja odvijala se i radionica za romsku djecu. Starosna dob djece bila je neograničena, tako da su došla djeca različite dobi, uglavnom učenici osnovnih škola. Na prvu radionicu, koja je bila u mjesecu studenom, djeca su izrađivala različite stvari od jesenskih plodova, najviše male životinje. Na drugoj radionici u mjesecu prosincu izrađivala su novogodišnje patuljke. Na spomenutim je radionicama sudjelovalo ukupno 63 romske djece.

Nešto novo, što se po prvi put odvijalo u Pokrajinskom muzeju Kočevje, bila je *Proljetna muzejska noć*, 21. lipnja. Taj događaj se već nekoliko godina odvija u Sloveniji i stranim državama, a tek ove godine dogodio se i u Kočevju. U suradnji s drugim muzejima i galerijama, Pokrajinski muzej Kočevje pripremio je poseban program djelatnosti na taj dan. *Proljetna muzejska noć* namijenjena je svima, od malih do starih osoba. Na taj dan su svi muzeji otvoreni cijeli dan i ulaz je besplatan. U našem muzeju priredili smo glazbenu točku uz pomoć Puhačkog orkestra Kočevje, koji je tijekom dana zabavljao publiku. Krajem događanja izveo je koncert koji je publika posjetila u velikom broju. *Proljetna muzejska noć* bila je vrlo dobro posjećena. Muzej je toga dana posjetilo oko 200 ljudi. Od toga je bilo oko 20 djece, koja su sudjelovala i u dječjoj radionici. Igrali su torbarsku igru *Fiks niks* i druge stare kočevarske igre.